

Zákon o veřejném opatrovnictví, úpravě některých otázek souvisejících s podpůrnými opatřeními při narušení schopnosti zletilého právně jednat a o změně některých zákonů (opatrovnický zákon)

Zmocňující ustanovení v novém občanském zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.)

§ 471

(2) Soud **jmenuje** opatrovníkem osobu, kterou navrhl opatrovanec. *Není-li to možné, jmenuje soud opatrovníkem zpravidla příbuzného nebo jinou osobu opatrovanci blízkou, která osvědčí o opatrovance dlouhodobý a vážný zájem a schopnost projevovat jej i do budoucna. Není-li možné ani to, jmenuje soud opatrovníkem jinou osobu, která splňuje podmínky pro to, aby se stala opatrovníkem, nebo veřejného opatrovníka podle jiného zákona.*

(3) *Způsobilost být veřejným opatrovníkem má obec, kde má opatrovanec bydliště, anebo právnická osoba zřízená touto obcí k plnění úkolů tohoto druhu; jmenování veřejného opatrovníka podle jiného zákona není vázáno na jeho souhlas.*

Základní ustanovení

- Účelem opatrovnického zákona je stanovit podmínky, za nichž je vykonáváno **veřejné opatrovnictví** zletilé osoby, která je omezena na svéprávnosti, nebo které zdravotní stav působí obtíže při správě jmění nebo hájení práv.
- **Pod výkon opatrovnictví nespadá poskytování sociálních služeb!**
- Úkolem opatrovníka je právně jednat za opatrovance, a to v rozsahu stanoveném soudem.
- Opatrovnický zákon se bude zabývat i institutem nápomoci při rozhodování.
- Některá ustanovení se budou vztahovat i na soukromé opatrovníky a zástupce z řad členů domácnosti.

Základní zásady pro výkon opatrovnickví (příklady)

- Smyslem opatrovnickví je naplnění a ochrana práv člověka při právním jednání;
- Respektování přirozené důstojnosti, nezávislosti a samostatnosti člověka;
- Opatrovník jedná čestně, svědomitě a s péčí řádného hospodáře.

Opatrovník

- Opatrovnický zákon se bude vztahovat především na veřejné opatrovníky, některá ustanovení se však použijí i na opatrovníky soukromé, na podpůrce a na zástupce z řad členů domácnosti.
- Veřejným opatrovníkem je obec, kde má opatrovanec bydliště, popř. právnická osoba zřízená obcí k plnění úkolů tohoto druhu.
- V současné době jsou opatrovníkem jmenovány obce I., II. i III. typu, což v praxi působí především u malých obcí řadu problémů (nedostatek kvalifikovaného aparátu, finance...)
- Opatrovnický zákon přenesl opatrovnickou agendu pouze na obce s rozšířenou působností (obce III. typu).
- Budou stanoveny podmínky, které musí zaměstnanec obce fakticky vykonávající opatrovnickou agendu splňovat:

1. je státním občanem České republiky, občanem jiného členského státu Evropské unie, kterému bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu nebo povolení k trvalému pobytu na území České republiky, nebo státním příslušníkem jiného než členského státu Evropské unie, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území České republiky;
2. je plně svéprávný;
3. je bezúhonný;
4. má středoškolské vzdělání s maturitou;
5. má potřebné znalosti a zkušenosti pro výkon opatrovnickví a úspěšně absolvoval zkoušku zvláštní odborné způsobilosti pro výkon opatrovnickví;
6. má takové osobní vlastnosti, které dávají předpoklad pro to, že opatrovnickví může řádně vykonávat.

Podmínku bezúhonnosti nesplňuje fyzická osoba, která byla pravomocně odsouzena:

1. za úmyslný trestný čin, nebo
2. za nedbalostní trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem opatrovnickví nebo činnosti obdobné opatrovnickví, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

Ke zvažení a diskuzi

- Opatrovnickým zákonem by mohla být stanovena možnost jmenovat veřejným opatrovníkem i fyzickou osobu splňující obdobné požadavky těm, které jsou kladeny na úředníka obce vykonávajícího opatrovnictví.
- Fyzická osoba z řad dobrovolníků by měla při jmenování přednost před obcí.
- Stát by garantoval jejich profesionalitu.
- Do budoucna by mohlo být uvažováno o odměňování nebo jiném zvýhodňování těchto profesionálů.
- Bude-li schválen zákon o statusu veřejné prospěšnosti, lze do budoucna zvažít možnost, aby veřejným opatrovníkem mohla být jmenována i právnická osoba se statutem veřejné prospěšnosti.

Výkon opatrovnictví

1. Opatrovník vykonává opatrovnictví především osobně.

2. Opatrovník může k některým jednodušším právním úkonům zmocnit jinou osobu.

Zmocnění vyžaduje schválení soudu, odpovědnost za řádné hájení opatrovancových práv zůstane na opatrovníkovi.

3. Opatrovník může využít služeb kvalifikované osoby za účelem získání pomoci při správě záležitostí vyžadujících dle obecných měřítek odborné znalosti.

Služby budou hrazeny z finančním prostředků opatrovance a k zmocnění není potřeba souhlasu soudu.

Práva a povinnosti

- Podklad v NOZ.
- Reakce na stávající problémy a nedostatky.
- Opatrovnický zákon bude obsahovat i negativní vymezení činností, které nejsou předmětem výkonu opatrovnictví. Opatrovník není oprávněn rozhodovat zejména o tom,
 - s kým se bude opatrovanec stýkat;
 - zda bude opatrovanec pracovat;
 - jak se bude opatrovanec oblékat, stravovat, bydlet apod.

Nápomoc při rozhodování

- Podklad v NOZ, ust. § 45 a násl.
- „Potřebuje-li člověk nápomoc při rozhodování, protože mu v tom duševní porucha působí obtíže, třebaže nemusí být omezen ve svéprávnosti, může si s podpůrcem ujednat poskytování podpory; podpůrců může být i více.“
- Je nezbytné stanovit pravidla pro všeobecné respektování podpůrce.

Odpovědnost

- Výkon opatrovnictví je výkonem přenesené působnosti (viz usnesení Ústavního soudu, spis. zn. II. ÚS 995/07, ze dne 10.7.2007 a § 149b odst. 2 zákona č. 125/2000 Sb., o obcích, ve znění zákona č. 303/2013)
- Kontrola bude zajištěna prostřednictvím krajských úřadů.
- Stanovit i další parametry kontroly?

Financování

- Opatrovnictví je vykonáváno bez nároku na odměnu od opatrovance (§ 462 NOZ)
- Veřejné opatrovnictví je výkonem přenesené působnosti (stát je odpovědný), proto musí stát přidělit částku ze státního rozpočtu.
- Na základě dotazníkového šetření byly náklady na výkon veřejného opatrovnictví (mzdové náklady, režijní náklady, jednorázové náklady, školení) vyčísleny na částku 360.180.000,- Kč ročně.

- DĚKUJI ZA POZORNOST!